VYSOKÉ ŠKOLY OBCHODNÍ V PRAZE KNIHOVNA

OBSAH

Část A

OBRAZ HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ

Str.

I. *Úvod* 7

II. *Místo a význam spotřeby v hospodářské činnosti* 9

Pojem spotřeby (9). — Názor na spotřebu v učení církve (9). — Spotřeba u ekonomistů 18. a 19. století (10). — Spotřeba podle theorie mzdového fondu a podle železného zákona mzdového (10). — Spotřeba v hospodářské nauce socialistů (12). — Novější názory na spotřebu (12). — Vzájemná souvislost výroby a spotřeby na různých stupních hospodářského vývoje (13).

III. *Směnné společenství a jeho změny v dějinném vývoji* 19

Potřeby a statky (19). — Výroba a spotřeba statků (23). — Výnos výroby (24). — Rozdělení výnosu (27). — Vliv směny na formu tvoření důchodů (27). — Změny způsobené zavedením peněz (29). — Další organisační a právní změny v hospodářství a jejich vliv na směnné společenství (37). — Tvoření a upotřebení důchodů v soustavě podnikatelské (33). — Produktivní činnost veřejné správy (37). — Domácnosti jako instituce nevýdělečné výroby (38). — Pojem výnosu národní práce (39). — Směnné společenství národní, mezinárodní a světové (39).

IV. *Reálný rozsah výsledku národní práce* 47

Co určuje rozsah národní výroby a spotřeby (47). — Podmínky co největší a nejlepší výroby (48). — Základní výrobní činitelé: půda a územní (životní) prostor (50). — Lidský činitel ve výrobě (55). — Technika, kapitál a organisace jako činitelé výrobní (57). — Vliv hospodářské soustavy na výnos národní práce (60). — Význam hospodářské politiky pro rozsah výroby a spotřeby (65). — Složka mezinárodní směny ve výnosu národní práce (67). — Účinky politiky plné soběstačnosti (72). — Činitelé spotřební (74).

V. *Peněžní hodnota výnosu národní práce* 77

Peněžní vyjádření výnosu národní práce, národní důchod (77). — Reálné vlivy na národní důchod (78). — Vlivy peněžních změn na velikost národního důchodu (86).

VI. *Vývoj národního důchodu s hlediska dynamického* 91

Rozdíl pozorování s hlediska statického a dynamického (91). — Vývoj národní výroby v poměru k vývoji peněžního národního důchodu: případ přímé proporcionální změny v objemu nabídky (výroby) a v objemu poptávky (kupní síly) (96); — případy přímé progrese a degrese výroby vůči důchodům (100); — případy obrácené proporcionality, progrese a degrese národní výroby vůči národnímu důchodu (104). — Rozdílná častost jednotlivých případů vývoje v živém hospodářství (106).

VII. *Cenová hladina odrazem měnícího se poměru národní výroby a peněžního důchodu* 110

Cenová hladina (110). — O měření cenové hladiny a jejích změn (110). — Zjišťování příčin cenových změn (112). — Příčiny vycházející z peněžní složky hospodářství (116). — Příčiny vycházející ze statkové složky hospodářství (120). — Příčiny pocházející z oblasti mimohospodářské (121).

VIII. *Politika rovnováhy hospodářských čísel* 123

Jednotlivé komponenty rovnovážného stavu hospodářských čísel (123). — Vzájemné působení výroby, důchodů a cen v soustavě volného hospodářství a problémy řízení v režimu vázanosti (124). — Účinky technického pokroku a racionalisace (127). — Volba prostředků řízení v režimu vázaného hospodářství (129). — Politika ustálené hladiny cenové (129). — Zvláštní problémy obnovení rovnováhy hospodářských čísel při změnách peněžních: při zákonné valorisaci resp. devalvaci měnové (131); při deflaci resp. inflaci (135). — Problém politický: důsledné přizpůsobení hospodářských čísel jednotce měnové nebo přizpůsobení měnové jednotky hospodářským číslům (140).

Část B

DŮCHODY A JEJICH NABÝVÁNÍ

IX. *O podstatě důchodu* 147

Pojem důchodu v hospodářské nauce (149). — Otázka produktivity hospodářské činnosti přinášející výnos (149). — Vzniká výnos pojmově z každé výroby nebo jen z výroby organisované podle určité hospodářské soustavy? (152). — Důchody vznikající z výdělečné činnosti v podnicích (153), z nevýdělečné výroby pro vlastní upotřebení výrobce (154), z produktivní činnosti veřejné kooperativy (158). — Důchod v soustavě solidaristické (160). — Důchod v soustavách smíšených (161). — Jiné znaky a druhy důchodů (163).

X. *Důchod národní* 168

Pojem národního důchodu (168). — Jakou veličinou je národní důchod (172). — Methody šetření národního důchodu (177). — Složky národního důchodu a jejich postižení (179). — Technické problémy statistického zjišťování národního důchodu (190).

XI. *Velikost národního důchodu zemí* 194

Podmínky srovnatelnosti: shoda definice národního důchodu (194), shoda oceňovacích method (198), shoda základních a technických method statistických (199). — O některých zvláštních otázkách zjišťování národního důchodu: zařadění služeb do národního důchodu (200), nevýdělečná výroba v domácnostech (200), činnost veřejné správy jako součást národní výroby (201), zjišťování užitků t. zv. trvalých statků spotřebních (203), rozdíly v oceňovacích methodách (204), otázka nevyplacených zisků společenských útvarů podnikových (205), náhradní investice (206), zvláštní obory činnosti v různých zemích (206). — Srovnání národních důchodů relativních (206). — Rozdílná spotřební hodnota důchodů jako příčina omezené srovnatelnosti národního důchodu (208). — C. Clarkův pokus o mezinárodní srovnání národního důchodu (212).

XII. *Složení národního důchodu zemí* 220

Prameny národního důchodu (220). — Složení národního důchodu podle velikosti jednotlivých důchodů (224). — Složení národního důchodu podle jeho upotřebení (227). — Složení národního důchodu podle územního původu jednotlivých složek a podle územního upotřebení důchodu (228).

XIII. *O srovnatelnosti národního důchodu zemí z různých dob* 238

Rozdílné složení výroby zemí v různých dobách (238). — Změny směnné hodnoty peněz v časovém rozpětí (239). — Měnící se spotřební skladba zemí (239). — Hospodářský pokrok od minulých dob k dnešku (239). — Praktické pokusy o srovnání národního důchodu (240).

XIV. *Problém rozdělení* 244

Širší problém rozdělení národního důchodu (244). — Rozdělení organisační, funkcionální a personální (245). — Užší problém rozdělení: vznik důchodů v jednotlivých výrobních jednotkách (245). — Nauka o rozdělení a její úkoly (246). — Formy rozdělení s technického hlediska (247). — Rozdělení s hlediska hospodářského (248). — Theorie rozdělení: funkcionální theorie fysiokratů (252), hodnotní a cenové theorie (253), a to klasická theorie nákladová (254), pracovní theorie hodnoty (257), theorie hraničního užitku a hraniční produktivity (261); nová theorie přičítání (Mayerova) (267); teleologická theorie rozdělení (Englišova) (272); mocenské theorie rozdělení (287). — Synthesa (295).

XV. *Důchody a jejich reálný rozsah a obsah* 300

Různá povaha problému na jednotlivých stupních hospodářského vývoje (300). — Důchod nominální a důchod reálný (303). — Pojem spotřební schopnosti či spotřební síly (304). — Kupní síla zjevná a utajená (304). — Životní míra (305). — Ceny rozhodují o skutečné výši důchodu (305).

XVI. *Rozdělení v hospodářství vázaném* 307

Rozdíl mezi hospodářstvím volným a vázaným (307). — Stupně vázanosti (308). — Mezi účastí jednotlivce na výrobě a podílem na výsledku výroby není ve vázaném hospodářství přímého vztahu (309). — Řád výrobní a řád rozdělení v soustavě solidaristické (310). — Řád výrobní a řád rozdělení v soustavách smíšených (313). — Hospodářsko-technické problémy rozdělení v režimu vázanosti (316).

Část C

UPOTŘEBENÍ DŮCHODŮ

XVII. *Pojem upotřebení důchodu* 321

Upotřebení důchodu je jednou z fází hospodaření (321). — Hospodařící jednotka (subjekt) (322). — Složitost, početnost a hospodářská funkce hospodařící jednotky (323). — Co je upotřebování statků (326). — Druhy upotřebení prostředků (328).

XVIII. *Upotřebení důchodu k úhradě daní a dávek* 331

Rozdělení daní a dávek s hlediska upotřebení důchodů (331). — Daňové zásady (334). —Podíl daní a dávek na upotřebeném důchodu (337). — Přímé zdanění (337). — Zdanění spotřebními daněmi (344). — Zdanění uspořené složky důchodu (346). — Srovnávání daňového břemene (347).

XIX. *Upotřebení důchodu ke spotřebě* 354

1. Vliv absolutní výše důchodu, se kterým subjekt hospodaří, na *velikost spotřeby* (357).
Hospodářská konjunktura a spotřeba (359). — Časová neshoda jednotlivých složek hospodářského koloběhu (361). — Konjunkturní závislost spotřeby v zemědělských rodinách (365). — Konjunkturní závislost spotřeby námezdných zaměstnanců (375). — Konjunkturní vývoj spotřeby jiných složek obyvatelstva (379).
2. Početnost domácnosti a její vliv na velikost spotřeby (380).
Závislost důchodu samého na početnosti domácnosti (380). — O tak zvané rodinné mzdě (384). — Přímá závislost spotřeby na početnosti domácnosti (388).
3. Vliv daňového zatížení na velikost spotřeby (390).
4. Vliv cenové hladiny na rozsah spotřeby (393).
Nominální a reálný důchod (393). — Různá přizpůsobivost cen a důchodů ve vývoji konjunktury (394).
5. Jiné vlivy na rozsah spotřeby (395).
Vliv sociálního rozvrstvení obyvatel (396). — Vliv místního prostředí (399). — Spotřební úvěr (401). — Vliv nejistoty měnové (402). — Jiné vlivy na rozsah spotřeby (403).
6. O *složení* spotřeby obecně (404).
7. Vliv absolutní výše důchodu na složení spotřeby (406).

8. Citlivost potřeb na změny důchodu a na změny cenové (409). Pořádek, ve kterém uspokojuje hospodařící subjekt své potřeby (410). — Pružnost potřeb při změně důchodu (416). — Pružnost potřeb při změně cen (420).
9. Upotřebení důchodu podle stupně nasycenosti potřeb (424).
10. Vliv zdanění na složení spotřeby (430).
11. Početnost domácnosti a složení spotřeby (431).
12. Samozásobování a složení spotřeby (437).
13. Jiné vlivy na složení spotřeby (444).

XX. *Úspora důchodu* 448

Pojem úspory (448). — Vlivy, působící na velikost úspory (454). — Působí úrok k tvorbě peněžního kapitálu? (457). — Vliv kupní síly peněz na úsporu (460). — Vlivy ideální a pod. (460). — Jak veliká je úspora? (461).

XXI. *Vzájemný poměr zdanění, spotřeby a úspory* 464

Poměr formální (464). — Poměr skutečný (466). — Nucená úspora (471). — Přeměna úspory nucené v dobrovolnou (likvidace nucené úspory) (476).

XXII. *Vztahy mezi důchodem, spotřebou, úsporou a investicemi ve vývoji konjunkturním* 482

Konjunkturní theorie kupní síly (483). — Theorie překapitalisování (484). — Keynesova theorie zaměstnanosti (493).

XXIII. *Politika zaměstnanosti a politika rozdělení* 500

1. Politika plné zaměstnanosti (500). — Pojem plné zaměstnanosti (501). — Hmotné předpoklady plné zaměstnanosti (504). — Formální předpoklady plné zaměstnanosti (510).
2. Politika rozdělení (512).

Doslov 519